

JUDr. Ivana Janů
předsedkyně

Praha 14. listopadu 2019
Čj. UOOU-04408/19-3

Vážený pane senátore,

děkuji za Váš dopis ze dne 4. října 2019 týkající se otázky kamerového sledování a za Váš zájem o tuto problematiku. Jak uvádíte, jste seznámen s případem občana, který se cítil dotčen kamerovým sledováním sousedem, obrátil se na Úřad pro ochranu osobních údajů (Úřad) ke zjednání nápravy, přičemž Úřad věc posoudil tak, že není důvod k uplatnění dozorových kompetencí Úřadu. To doplnil tak, že pokud se osoba cítí dotčená na svých právech provozováním kamerového systému sousedem, má se svých práv domoci prostřednictvím obecného úřadu nebo soudu. S tímto vysvětlením věci nesouhlasíte. V dalším textu jste vyjádřil svůj obecný názor na provozování domácího kamerového systému, který by měl být provozován odpovědným způsobem, který respektuje soukromí ostatních. Rovněž se domníváte, že v případě nahrávání na domácí kamerový systém ve veřejném prostoru by nejprve měly být uplatněny dozorové pravomoci Úřadu, a teprve v případě neúčinnosti a nespolupráce provozovatele kamerového systému by měly být tyto případy postupovány Policií ČR a soudům. Úřad v zásadě sdílí Vámi vyslovené názory na řešení, nicméně ráda bych Vám poskytla podrobnější vysvětlení složité problematiky, která je nadto v současné době předmětem revize v souvislosti jak s přijetím obecného nařízení o ochraně osobních údajů (dále obecné nařízení),¹ tak s přípravou nových pokynů týkajících se kamerového sledování.² Uvedená aktualizace přístupu ke kamerovému sledování povede k novému a citlivějšímu nastavení výchozích parametrů pro jeho uplatnění. To také může vést k odlišné interpretaci Vámi zmíněného případu.

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

² Guidelines 3/2019 on processing of personal data through video devices, verze pro veřejnou konzultaci, viz https://edpb.europa.eu/our-work-tools/public-consultations/2019/guidelines-32019-processing-personal-data-through-video_en.

Úvodem je namístě uvést, že problematice kamerového sledování Úřad věnuje dlouhodobou a stálou pozornost, zejména v oblasti vzdělávací a konzultační. Obecně lze přitom vyjít z toho, že soukromé i veřejné subjekty v posledních letech v rostoucí míře využívají kamerových systémů a že rychlý rozvoj a dostupnost kamer se staly fenoménem, který předstihl právní regulaci. Na problematiku kamerového sledování dopadá obecné nařízení, jehož aplikace je také předmětem pokynů EDPB³ k videosledování. Ačkoliv tyto pokyny nejsou obecně závazné, jsou významnou interpretační pomůckou; je třeba zdůraznit, že jsou formulovány tak, aby byly co nejvíce srozumitelné a návodné pro jejich adresáty (správce, zpracovatele, subjekty údajů). Návrh pokynů EDPB⁴ uvádí, že používání kamer představuje masivní dopady na ochranu soukromí a osobních údajů. Tato skutečnost vedla v rámci EU i v jejich členských státech k průběžné diskusi, jejímž cílem je stanovit předpoklady a omezení týkající se instalací zařízení pro kamerové sledování a nezbytná opatření pro subjekty údajů. To není možné bez hledání vyváženého přístupu mezi více konkurenčními právy. Sledování bezpečnostními kamerami je totiž veřejností považováno, ať již oprávněně či nikoli, za jeden z nejefektivnějších způsobů předcházení trestné činnosti, neboť odrazují potenciální pachatele od jejího konání. Účelem je tedy odradit potenciální narušitele soukromí, a pokud k narušení již došlo, zajistit důkazy pro účely vedení správního či trestního (přestupkového) řízení. Na druhé straně kamerové sledování představuje velmi závažný zásah do soukromí a je třeba jednoznačně stanovit jeho hranice.

Současná právní úprava v oblasti kamerového sledování v ČR⁵ se řídí, pokud jde o její principy a stanovení technických a organizačních opatření, která ji mají doprovázet, především obecným nařízením, nikoliv však výlučně.⁶ Jako vhodný praktický návod pro aplikaci pravidel v této oblasti bude možno, jak již bylo výše zmíněno, použít připravované pokyny ke kamerovému sledování, které aktuálně prochází závěrečnou fází schvalovací procedury, totiž zpracováním připomínek z veřejné diskuse. Text pokynů bude zveřejněn po odsouhlasení závěrečného textu plénem EDPB. Úřad zmíněné pokyny, na jejichž znění se podílel,⁷ vnímá jako důležitý dokument, který povede k celkové kultivaci prostředí v ČR, ve kterém jsou kamery mnohdy používány nadměrně, a nezřídka také v rozporu s právními předpisy. Ovšem jako i u jiných technologií, které se v současné době masově rozšiřují, jejich

³ Zkratka EDPB znamená European Data Protection Board, Sbor pro ochranu osobních údajů, což je orgán tvořený dozorovými úřady pověřený jednotným uplatňováním obecného nařízení (čl. 63 - 76 obecného nařízení).

⁴ Návrh pokynů byl v polovině tohoto roku předložen k veřejné diskusi, které se mohli účastnit i zástupci subjektů z ČR. Úřad s cílem povzbudit veřejnou diskusi poskytl veřejnosti neoficiální překlad pokynů, viz <https://www.uouu.cz/uouu-zverejnil-preklad-pokynu-evropskeho-sboru-ke-nbsp-kameram-a-nbsp-kamerovym-systemum/d-35551>.

⁵ V některých státech existují speciální zákony.

⁶ Je třeba rozlišovat ochranu soukromí a ochranu osobních údajů.

⁷ Návrhy Úřadu byly přijaty pouze částečně.

použití nemůže být neomezené. Pomyslnou hranicí a kritériem pro poměřování situace, zda a kdy mají přednost zájmy nebo základní práva a svobody subjektů údajů, je právo na soukromí a osobní údaje fyzických osob. Pokud jde o kamery, jejich registrace v ČR byla ukončena po zrušení zákona č. 101/2000 Sb. Vzhledem k tomu, že v ČR neexistuje speciální zákon zabývající se kamerami, na rozdíl od ostatních zemí, kde takové zákony často existují, pro kamerové sledování platí pouze úprava občanského zákoníku a obecného nařízení. Přesné rozhraničení není nastaveno a musí být provedeno obecným výkladem působnosti těchto předpisů. Zatímco dřívější neexistence speciálního zákona v ČR před účinností obecného nařízení paralyzovala možnost postihu kamerového sledování, současné obecné nařízení umožňuje postup pomocí aplikace obecných principů.

Obecné nařízení o ochraně osobních údajů přineslo některé změny, vesměs se jedná o zpřesnění právní úpravy. Při zpracování osobních údajů prostřednictvím kamerového sledování platí, tak jako i u zpracování jiných osobních údajů, že je to správce, který je plně odpovědný za kamerové sledování, které provádí. Je povinen postupovat podle ustanovení obecného nařízení včetně jeho zásad, k nimž patří transparentnost, korektnost a zákonnost zpracování, omezení účelem, minimalizace uložení osobních údajů, jejich přesnost a aktualizace, omezení doby zpracování na dobu nezbytně nutnou a integrita zpracování. Pro správce platí veškeré povinnosti podle obecného nařízení, které jsou uvedeny v Hlavě IV, pokud je po něm lze rozumně požadovat. Pokud se nejedná o výjimku domácího zpracování, která povoluje zpracování osobních údajů v soukromých prostorách vlastníka, správce není oprávněn sledovat veřejný prostor. Výjimky z tohoto zákazu, jak vyplývá z případu SD EU ve věci Ryneš⁸ a navazující judikatury NSS,⁹ jsou velmi úzké a musí být vždy posuzovány individuálně. Správce je přirozeně povinen veškeré okolnosti, které se týkají jím prováděného kamerového sledování, nejen tvrdit, ale také prokázat. S tím souvisí také to, že je při kamerovém sledování, pokud se nejedná o již zmíněnou domácí výjimku, povinen plnit veškeré povinnosti podle obecného nařízení, včetně např. vedení záznamů o zpracování osobních údajů. Přípravované pokyny ke kamerovému sledování budou v konečném znění obsahovat i celou řadu praktických návodů k postupu správce. V tomto ohledu bude Úřad také informovat veřejnost o konečném přijetí pokynů, které je odhadováno na konec roku.

Pokud jde o praxi dozorového úřadu v oblasti kamerového sledování, Úřad zpravidla postupuje tak, že v případě obdržení stížnosti od občana, který se domnívá, že jeho osobní údaje jsou předmětem neoprávněného zpracování, vyhodnotí situaci a její závažnost.

⁸ Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu) ze dne 11. prosince 2014 František Ryneš v. Úřad pro ochranu osobních údajů, věc C-212/13.

⁹ Rozsudek NSS 1 As 113/2012 - 133.

V některých případech zašle informační dopis vlastníku kamerového systému a informuje ho o právní úpravě a o jeho případných povinnostech. Velmi často je takto sjednána náprava. Tak bylo také postupováno ve Vámi zmíněném konkrétním případě. Informační dopis je důležitý také proto, že dává osobě dotčené sledováním do rukou důkaz, který může použít, pokud dojde k soudnímu sporu. V dalším průběhu Úřad postupuje individuálně v závislosti na působnosti stanovené zákonem (ta je stanovena pro oblast osobních údajů, nikoli soukromí), závažnosti věci a poskytnutých důkazech. V některých případech Úřad postupuje v součinnosti s jinými orgány, např. s obcemi. Použití dozorových a nápravných pravomocí je však limitováno tím, že Úřad obvykle nemůže ověřit skutečný stav věci na místě sporu, takže ze skutkového hlediska má k dispozici pouze sporná tvrzení účastníků řízení. Právní úprava totiž Úřadu neumožňuje vstup do obydlí a na pozemek soukromé osoby,¹⁰ to je možné pouze v případě vstupu do obydlí podnikatele. V této souvislosti je namístě zmínit, že Úřad v průběhu legislativního procesu naléhavě a opakovaně požadoval, aby bylo zakotveno jeho právo obracet se na soudy, pokud má povědomost o porušení právní úpravy v jeho působnosti.¹¹ Tomuto požadavku však nebylo vyhověno, byť se jednalo o ustanovení, které byla ČR jako členský stát povinna implementovat do zákona č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů. V rámci přístupu k soudu by Úřad mohl být aktivnější a žádat o vstup do nemovitosti nebo na pozemek, a bylo by na soudu, zda k tomu přivolí.

Pokud jde o Váš dotaz, lze shrnout, že Úřad sdílí stejná východiska v oblasti kamerového sledování, jaká jsou zmíněna ve Vašem dopisu. Úřad nerezignuje na svou roli v oblasti kamerového sledování a v souvislosti se zveřejněním pokynů ke kamerovému sledování bude v budoucnu přiměřeně informovat veřejnost o nových pravidlech pro používání kamerového systému, která jsou citlivější ve vztahu k právům dotčených fyzických osob. Pokud jde o Vámi v dopise zmíněný konkrétní případ, přesnější pravidla by zřejmě dopadla i na jeho interpretaci. Pokud jde o tři konkrétní otázky položené v závěru Vašeho dopisu ve vztahu k povinnostem provozovatelů kamer a právům občanů, odpověď částečně vyplývá z textu dopisu, alespoň pokud se mluví o povinnostech správce. Pokud jde o podrobnější rozpracování povinností správce a práv subjektů údajů, počítáme s ním v návaznosti na přípravu pokynů EDPB týkajících se správce a zpracovatele a pokynů EDPB týkajících se práv subjektů údajů, na nichž se již pracuje. Tyto oblasti obecného nařízení jsou nejvíce dotčeny změnami oproti dřívější úpravě směrnicí 95/46/ES, a jejich interpretace se teprve připravuje na společných jednáních dozorových úřadů v Bruselu.

¹⁰ Ustanovení § 7 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád).

¹¹ Čl. 57 odst. 5. „Každý členský stát v právních předpisech stanoví, že jeho dozorový úřad má pravomoc upozornit na porušení tohoto nařízení justiční orgány, a pokud je to vhodné, zahájit soudní řízení či se do něj jinak zapojit s cílem vymoci dodržení tohoto nařízení.“

Závěrem bych chtěla uvést, že jsem Vám k dispozici v případě Vašich dalších dotazů. Rovněž bych přivítala spolupráci s Vámi v oblasti ochrany osobních údajů, protože jde o nesmírně důležitou oblast, která musí reagovat na dynamický vývoj technologií, a v tomto ohledu existuje mnoho otázek, které vyžadují jak celospolečenskou diskusi, tak adekvátní právní prostředí a opatření.

S pozdravem

(elektronicky podepsáno)

Přílohy 2

Vážený pan
Ing. Zbyněk Linhart
předseda výboru pro územní rozvoj,
veřejnou správu a životní prostředí
Senát Parlamentu ČR
Valdštejnské náměstí 17/4
118 01 Praha 1